

Motion till riksdagen 2025/26:3593

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en industripakt med näringslivet m.fl. och nya samverkansprogram för att stärka svensk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2026 ställa ut kreditgarantier för gröna investeringar som, inklusive tidigare utfärdade garantier, uppgår till högst 80 000 000 000 kronor.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt system för korttidsarbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja arbetet med ”gender due diligence” genom att integrera jämställdhetsarbetet i innovationssatsningar för att fler innovationer ska kommersialiseras och bidra till att stärka vår konkurrenskraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge riktade uppdrag till Vinnova, Almi och Saminvest för att stärka kvinnors företagande och tillgång till riskkapital och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för en nationell plattform för startups och scaleups och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mål för life science-export och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för att fler kliniska prövningar ska hamna i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell samordning för introduktionen av nya läkemedel och behandlingar och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell innovationsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över på vilket sätt fler testbäddar kan inrättas i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för fler industriprojekt och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma gemensamma färdplaner för den gröna och digitala omställningen av industrin för att stärka svensk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Business Swedens möjligheter att främja svenska startups och scaleups internationella affärer och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mål för ökad digitalisering hos myndigheter i syfte att underlätta kontakten mellan näringsidkare och myndighet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en konkursakut och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för deeptech och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta insatser för att främja livsmedelsindustrin och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa mål för turistnäringen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om besöksnäringen som en del i den gröna omställningen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett kunskapsprogram för kooperativt företagande och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för handelspolitiken ska vara en fri, hållbar och rättvis handel och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en ny utrikeshandelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka exportfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Team Sweden ett utvidgat uppdrag som även omfattar importfrämjande insatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa och utveckla EU:s inre marknad och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska bedriva en öppen handels- och investeringspolitik gentemot omvärlden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det regionala exportfrämjandet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att små och medelstora företag ska få bättre stöd att nå nya marknader, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en stödfunktion för svenska företag som drabbats av tullar och andra handelshinder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för nya frihandelsavtal och andra typer av handelssamarbeten och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera WTO:s regelverk och återupprätta ett fungerande tvistlösningssystem och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka handeln med Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa kringgåendet av sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att utveckla det globala partnerskapet Global Deal och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i alla EU:s handelsavtal ska verka för höga krav på mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöskydd och antikorruption och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handelspolitiken ska bidra till genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa handelshinder för klimatsmarta lösningar och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den svenska exportens bidrag till global klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att integrera innovationspolitiken i handelsfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett samlat och strategiskt grepp för att öka kommersialiseringen och exporten av svenska innovationer och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges position inom strategiska och framväxande teknikområden och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och fördjupa strategiska internationella forsknings- och innovationssamarbeten och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka Sveriges attraktionskraft för internationella investeringar och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringsfrämjandet ska inriktas på att utveckla styrkeområden, driva den gröna och digitala omställningen, främja jobb och tillväxt i hela landet samt stärka svensk motståndskraft och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över systemet för granskning av utländska direktinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka användningen av patentinformation och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot intrång i immateriella rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fungerande upphovsrätt i ljuset av utvecklingen inom AI och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett snabbspår för handläggning av patentansökningar inom grön teknik och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Anslagsförslag 2026 för utgiftsområde 24 Näringsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Verket för innovationssystem	309 753	±0
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	3 439 255	100 000
1:3 Institutens strategiska kompetensmedel	812 668	±0
1:4 Tillväxtverket	489 278	-5 000
1:5 Näringslivsutveckling	619 542	-395 000
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	76 910	±0
1:7 Turismfrämjande	114 613	10 000
1:8 Sveriges geologiska undersökning	390 747	±0
1:9 Geovetenskaplig forskning	5 923	±0
1:10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000	±0
1:11 Bolagsverket	228 281	25 000
1:12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien	12 327	±0
1:13 Konkurrensverket	234 589	±0
1:14 Konkurrensforskning	10 804	±0
1:15 Upprustning och drift av Göta kanal	39 910	±0
1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	38 850	±0
1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag	11 000	±0
1:18 Avgifter till vissa internationella organisationer	16 860	±0
1:19 Finansiering av rättegångskostnader	18 000	±0
1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	269 472	±0
1:21 Patent- och registreringsverket	371 096	±0
1:22 Stöd vid korttidsarbete	100 000	±0
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	37 082	±0
2:2 Kommerskollegium	130 363	±0
2:3 Exportfrämjande verksamhet	568 367	10 000
2:4 Investeringsfrämjande	107 772	10 000
2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	23 517	±0
2:6 Bidrag till standardiseringen	45 136	±0
2:7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	419 000	±0
99:1 Svensk tillväxtpakt	±0	300 000
Summa	8 955 115	55 000

1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Anslaget tillförs 100 000 000 kronor för insatser inom strategiska teknologier.

1:4 Tillväxtverket

I anslaget ingår sedan tidigare 10 000 000 i anslag för Regelförenklingsrådet som vi fortsatt avvisar och i denna budget avvisar vi förstärkningen av arbetet med ytterligare 10 000 000. Eftersom regeringen aviserat ett nytt system för tillståndprocesser avvisas också 10 000 000 till branschanpassad guidning. 25 000 000 kr anvisas till en konkursakut. Övriga medel används till andra satsningar inom utgiftsområdet.

1:5 Näringslivsutveckling

Regeringen flyttar 380 000 000 kr från UO 18 anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling till 1:5 för tillskott till Norrlandsfonden. Vi avvisar denna flytt. I en tidigare budget har regeringen anvisat 15 000 000 kr för utvärdering av näringspolitiska insatser under 2026. I staten finns redan flera myndigheter med uppdrag att följa upp och utvärdera statlig verksamhet. Vi avvisar därför dessa medel till förmån för andra satsningar inom utgiftsområdet.

1:7 Turismfrämjande

Vi ökar insatserna med 10 000 000 kr för att bättra marknadsföra Sverige som besöksland.

1:8 Sveriges geologiska undersökning

Regeringens tillskjutna medel om 20 000 000 kr för prospektering ska användas för prioriterade CRMA-projekt.

1:11 Bolagsverket

Vi tillför 25 000 000 kr för arbetet mot företag som brottsverktyg.

2:3 Exportfrämjande verksamhet

Vi ökar anslaget för exportfrämjande verksamhet med 10 000 000 kr för att öka svenska företags möjligheter att hitta nya marknader och nya företag att börja exportera.

2:4 Investeringsfrämjande verksamhet

Vi ökar anslaget för investeringsfrämjande med 10 000 000 kr så att fler utländska aktörer ska etablera verksamhet i Sverige.

99:1 Svensk tillväxtpakt

På nytt anslag hänvisas 300 000 000 kr till arbetet med en svensk tillväxtpakt.

Näringsliv

Ökad tillväxt och stärkt konkurrenskraft

I en tid av stora samhällsutmaningar och behov av snabb omställning till ett fossilfritt välfärdsland behöver Sverige använda sin position som världsledande på innovation för att fortsätta stärka Sveriges konkurrenskraft och svensk exports kapacitet att växa på nya marknader.

För att klara den gröna omställningen behöver Sverige vara ett land som är attraktivt för nya industrietableringar. Den socialdemokratiska regeringen möjliggjorde flera satsningar som skulle attrahera investeringar i Sverige som både stärker vår konkurrenskraft och bidrar till målet om världens första fossilfria välfärdsland.

De stora utmaningar samhället står inför kräver en såväl mångsidig som fördjupad samverkan mellan näringsliv, universitet och högskola, civilsamhälle och offentliga aktörer. Som ett litet land består Sverige av ett näringsliv med ömsesidigt beroende mellan såväl startup-företag, små och medelstora företag och globala storföretag som mellan industri och tjänsteföretag.

För att samla samhällets aktörer kring en gemensam framtidsagenda vill vi sluta en svensk industripakt. Tillsammans med industriföreträdare, forskning och arbetsmarknadens parter ska en färdplan med genomförandeinsatser tas fram för att under de kommande tio åren stärka svensk industri och näringsliv med fokus på den gröna och digitala omställningen. Tyngdpunkten ska ligga på strategiska framtidsbranscher där Sverige har goda förutsättningar att skapa morgondagens välstånd.

I Sverige har vi alltid välkomnat ny teknik och antagit utmaningarna som ställts på såväl politik som näringsliv. Det är genom ny teknik som vi byggde välfärdssamhället och det är genom att fortsätta utveckla svensk industri och främja innovationer som vi kommer bygga morgondagens välstånd.

Sverige har en stark industri som bidrar till lösningar för grön omställning, vilket både skapar jobb i hela landet och stärker förutsättningarna för svenskt näringsliv att lyckas på globala marknader. Unga innovativa företag är viktiga för omställning och stärkt konkurrenskraft. Dessa företag utgör en viktig del av Sveriges framtida näringsliv där många bidrar till klimatsmarta lösningar.

För att säkerställa en grön omställning och motverka en förlängd lågkonjunktur behöver arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi fortsätta att påskyndas. Genom omställning, teknikutveckling och innovation för cirkulära lösningar kan viktiga steg tas för stärkt konkurrenskraft. Genom hållbart nyttjande av naturresurser, en produktion och export av innovativa klimat- och miljösmarta samt cirkulära varor och tjänster kan det svenska näringslivets gröna omställning bidra till nationella och globala klimat- och miljömål.

För närvarande pågår eller planeras flera mycket stora industriinvesteringar som är drivna av klimatomställningen. Enligt regeringens eget accelerationskontor handlar det om investeringsnivåer på över 800 miljarder kronor i mer än 155 projekt på över 100 miljoner vardera. Det är centralt att det skapas goda förutsättningar för att dessa etableringar och expansionen i företagen kraftfullt kan bidra till omställningen och industrins konkurrenskraft. Det arbete som bedrivs inom Industriklivet behöver stärkas ytterligare för att svensk industri ska kunna ställa om snabbare och minska dess utsläpp. Detsamma gäller för de gröna kreditgarantierna som regeringen nu stoppar. Vidare

behöver de satsningar som Sveriges geologiska undersökning har påbörjat beträffande mineral och metall från sekundära resurser fortsätta för att bidra till minskade utsläpp.

Sveriges elförsörjning ska utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. För att skapa långsiktighet i elsystemets utveckling behövs en blocköverskridande energikommission som omfattar alla fossilfria kraftslag. Att närmast fördubbla vår elanvändning kommer kräva stora insatser över lång tid och det är viktigt att arbetet kan ske i bred enighet.

Den socialdemokratiska regeringen tog fram en elektrifieringsstrategi i bred dialog med industri, energibransch, regionala företrädare och många fler. I samarbete med berörda myndigheter identifierades hinder för elektrifieringen och ett stort antal åtgärder som behöver genomföras för att förbättra förutsättningarna för elsystemet att utvecklas i takt med behoven. Elektrifieringsstrategin och dess åtgärder bör genomföras för att påskynda omställningen för att Sverige fortsatt ska vara ett konkurrenskraftigt land.

Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) är ett sätt att ge statligt stöd för att främja banbrytande innovation och infrastruktur av stor betydelse för miljö-, energi- och transportpolitiken. Sverige var det enda land i EU som initialt hade fler än ett projekt som omfattades av IPCEI-regelverket och vi socialdemokrater vill se att regeringen fortsätter lista projekt enligt regelverket och ser över på vilket sätt detta kan möjliggöras.

Sverige behöver fortsatt vara ett föregångsland i den gröna omställningen. EU har presenterat The Green Industrial Plan, Fit for 55-paketet och EU Green Deal. Vi ser hur den globala konkurrensen om framtidens industrier hårdnar och därför behöver Sverige visa ledarskap och vara i takt med näringslivet för att stärka svensk konkurrenskraft och inte bli förlorare i den gröna omställningen.

Ett utbildat folk

Redan idag är arbetsmarknadens behov av personal och kompetens stora och i framtiden ser den prognosen ut att hålla i sig och växa. Kompetensförsörjningsbehoven för alla nya gröna industrijobb som kommer i spåren av alla nya industrietableringar måste mötas samtidigt som stora behov även kommer utifrån välfärdssektorns behov.

Den gröna omställning som nu sker i samhället och i näringslivet kräver en aktiv stat som möter behoven av ny kunskap och kompetens för att individer ska kunna ta de nya jobb som växer fram. Gröna industriomställningen är avgörande för framtiden. Sverige har satt ett mål om att vara klimatneutrala 2045. För att kunna säkra kompetensförsörjningen inom bland annat framväxande branscher måste vi kunna säkerställa att utbildning kan ges genom hela livet. Kompetensförsörjningssystemet ska möta näringslivets behov och främja dess långsiktiga utveckling och Sverige ska vara ledande i forskning inom områden som bidrar till att stärka den industriella produktionen av varor och tjänster i Sverige.

Regeringen bör ta initiativ för att samarbeta med näringslivet och branscher för att identifiera kommande kompetensbehov och se över möjligheten att utveckla utbildningsformer som kan hjälpa till att säkerställa att utbildningen är relevant för de branscher där kompetensbrist råder.

Arbetsmarknaden är i snabb förändring. Yrken försvinner och skapas i takt med digitaliseringen och den snabba teknikutvecklingen. Det här ställer krav på flexibilitet från både arbetstagare och arbetsgivare. Partsmodellen på svensk arbetsmarknad är

central för att det ska fungera och vi behöver fortsätta satsa på utbildning, ge fler människor möjlighet att ställa om mitt i livet och attrahera internationell expertkompetens.

Arbetsgivare behöver i hög grad prioritera kompetensutveckling för sina anställda och arbetstagare behöver i sin tur ha kunskap om omställningsstudiestödet. Det kräver utökade möjligheter till rådgivning och vägledning; det förbättrar förutsättningarna för omskolning till arbetstagarens fördel. Det behöver säkerställas att Arbetsförmedlingen och utbildningssystem har förutsättningarna att hantera och dra fördel av de nya möjligheter som nu växer fram.

Säkra den svenska arbetskraften

En viktig insats för att inte göra Sverige fattigare för vanligt folk är att möjliggöra för korttidsarbete. Under pandemin möjliggjorde den socialdemokratiska regeringen för korttidsarbete i syfte att rädda jobb, vilket det gjorde. Systemet med korttidsarbete behöver vårdas och värnas i synnerhet i tider av lågkonjunktur. Det fusk och överutnyttjande som har rapporterats efter pandemin visar på ett i vissa delar uppstramat regelverk. Därmed kan jobb med potential och goda förutsättningar skyddas från utslagning och människor behålla sina anställningar. Systemet för korttidsarbete måste vara konkurrenskraftigt i jämförelse med andra länder för att svenska företag inte ska missgynnas på den globala marknaden. Det utredningsförslag som sedan flera år ligger på regeringens bord bör därför snarast genomföras.

Stärkt svensk innovationskraft genom banbrytande teknik och ny industri

Sverige står inför stora samhällsutmaningar där klimatomställningen, digitaliseringen och den globala konkurrensen kräver en samlad och långsiktig strategi för innovation. Flera länder har redan utvecklat nationella innovationsstrategier som ger tydliga spelregler, stabila villkor för investeringar och en riktning för forskning och utveckling. Utan en motsvarande strategi riskerar Sverige att förlora både konkurrenskraft och attraktionskraft för internationella investeringar. En nationell innovationsstrategi skulle skapa förutsättningar för att bättra samordna insatser mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor, sprida investeringar och kunskapsmiljöer till hela landet samt säkerställa att satsningar på ny teknik bidrar både till hållbar tillväxt och nya arbetstillfällen.

Vi ser att en sådan strategi bör ha tydliga delmål för att uppnå ökad tillväxt och sänkta koldioxidutsläpp. Vidare bör det utredas på vilket sätt delmålen kan få tillräckliga resurser för att de ska uppnås.

I Sverige ser vi att allt fler efterfrågar testbäddar för att fler innovationer ska kunna utvecklas i Sverige innan de introduceras på marknaden. Konkurrensen är stor och det finns en påtaglig risk att svenska innovationer flyttar utomlands när deras behov inte kan mötas nationellt. Därför vill vi se över på vilket sätt fler testbäddar kan skapas i Sverige och göras tillgängliga för företag.

Sverige har länge varit ett stolt industriland och det behöver vi fortsatt vara för att ha en stark tillväxt och skapa jobb i Sverige. Under den här mandatperioden har vi sett hur bristande politiskt ledarskap tillsammans med otydliga besked har försvårat industrins omställning och bidragit till sämre konkurrenskraft. Regeringen har inte kroat arm med

näringslivet och pekat ut en färdriktning för framtidens välbefinnande. Vi vill se tydliga stöd till industriprojekt och kortare tillståndprocesser som bidrar till ett långsiktigt och förutsägbart system för näringslivet att förhålla sig till. Politiken och industrin behöver ha samma ambitiösa mål för klimatomställningen och vi anser att staten och näringslivet tar fram gemensamma klimatfärdplaner för industrins omställning och konkurrenskraft.

Vidare anser vi socialdemokrater att Sverige fortsatt behöver fördjupa sina relationer med andra innovationsintensiva länder för att fortsatt vara ett av världens mest innovativa länder. Detta sker t.ex. genom fortsatt utveckling av de bilaterala strategiska innovationspartnerskapen och regeringens innovations- och forskningskontor i utlandet.

Kapplöpningen om de nya teknikerna sker på bred front. Flera länder har positionerat sig för att attrahera investeringar och bygga robusta innovationsekosystem som stimulerar utveckling. Hösten 2024 presenterade Vinnova sin rapport ”Strategiska tekniker för Sverige – Ett underlag för nationella prioriteringar” där sex strategiskt viktiga teknikområden presenterades, bl.a. artificiell intelligens.

Vi vill se en nationell innovationsstrategi för Sverige och att vi ökar takten i flera strategiskt viktiga teknikområden. Vi ser hur en stor del av näringslivet redan accelererat inom exempelvis AI. Den nya etableringen i Strängnäs är ett bevis på att Sverige är attraktivt för AI-infrastruktur.

Vi vill därför se fortsatta satsningar på AI och se att Sverige fortsatt är aktiva medfinansiärer till EU:s DIGITAL-program som möjliggör finansiering av projekt inom bl.a. AI. Vidare vill vi se ett bredare och mer robust samarbete mellan akademien, näringslivet och politiken genom ett samverkansprogram för AI. Vi ska attrahera investeringar till Sverige men också bygga ett ekosystem som möjliggör att fler innovationer och forskningsresultat kommersialiseras.

Innovation för en hälsosammare befolkning

Det hållbara samhället innefattar även en befolkning som mår bra och är frisk. Sverige har en stark life science-sektor som bidrar med banbrytande läkemedel och medikerteknik världen över.

Regeringens nyligen presenterade life science-strategi är omfattande men saknar väsentliga delar för att svensk life science-industri ska bli konkurrenskraftig. Enligt Business Sweden är life science-sektorn Sveriges tredje största expertkategori och en av de mest konkurrensutsatta internationellt. För att stärka Sveriges position som en ledande life science-nation föreslår vi att Sverige ska ha ett tydligt exportmål för life science-industrin och skapa förutsättningar för fler kliniska prövningar inom landet. Vidare ser vi ett behov av att staten tar ett mer samlat grepp om introduktionen av nya behandlingar och läkemedel. Detta för att undvika att regionerna ensamma bär ansvaret, vilket kan leda till att nya läkemedel inte introduceras på marknaden.

En startup- och scaleupscen i världsklass

Sverige är ett av världens mest attraktiva länder vad gäller startups och scaleups, men vi halkar efter. Därför vill vi socialdemokrater se vidare stöd till inkubatorer och acceleratorsprogram som ger utbildning, mentorer och arbetsutrymme till startups.

Vidare bör regeringen arbeta med utformandet av nya samverkansprogram som tar fasta på vad Sverige är bra på och samla olika branscher med syfte att stärka vår

konkurrenskraft. För oss socialdemokrater är det givet att startups och scaleups bör vara en självklar del av dessa samverkansprogram. Sverige behöver en nationell plattform som löpande samlar och analyserar behov och utmaningar för startups och scaleups tillväxt. Det gör att berörda parter såsom politik, näringsliv och investerare kan rikta insatser där det ger störst effekt för startups och scaleups. En sådan plattform skulle även kunna rikta startups och scaleups till olika instanser för rådgivning, utbildning och stöd. Vidare ser vi behovet av en instans som samlar data om Sveriges innovationssystem och våra höginnovativa bolag – detta skulle kunna göras via en nationell plattform. Business Sweden är en viktig aktör för svenska startups och scaleups och vi ser behovet av att se över på vilket sätt Business Sweden kan skapa ytterligare förutsättningar för svenska startups och scaleups att utvidga sina internationella affärer.

I stället för att investera i våra höginnovativa bolag har regeringen genomfört nedskärningar på innovationsområdet vilket har resulterat i att flera bolag inte kunnat kommersialisera sina viktiga innovationer. Vi socialdemokrater anser att regeringen bör öka stöden till Sveriges innovationssystem samt presentera en innovationsstrategi som tar fasta på vad vi i Sverige är bra på.

Ett jämställt näringsliv

Gender due diligence är ett angreppssätt som syftar till att systematiskt integrera jämställdhetsperspektiv i investeringar, innovationsprocesser och företagsutveckling. Metoden innebär att analysera hur en verksamhet påverkar kvinnor och män på olika sätt – exempelvis som anställda, ledare, entreprenörer, kunder eller användare – och därefter inkludera dessa aspekter i riskbedömning och strategiska beslut. Enligt Vinnova handlar detta inte bara om rättvisa, utan även om kvaliteten i innovationer. När jämställdhetsperspektiv inkluderas ökar sannolikheten att nya lösningar fungerar för fler, vilket stärker både samhällsnytta och marknadspotential (Vinnova, Gender and Innovation, 2018). Även OECD och UN Women har framhållit gender due diligence som ett verktyg för att minska systematiska snedfördelningar, exempelvis i tillgången till kapital eller representation i företagsledning, och därmed bidra till mer hållbara och inkluderande ekonomiska system. Sammantaget kan gender due diligence ses som en metod för att både minska risker och frigöra innovationskraft: företag och organisationer som arbetar aktivt med jämställdhet får tillgång till fler perspektiv, kan bättre möta behoven i en bredare målgrupp och stärker därigenom sin långsiktiga konkurrenskraft.

Vidare ser vi ett behov av att staten agerar normerande för att underlätta att fler kvinnor får se sina innovationer komma ut på marknaden genom statligt riskkapital. Men även andra sektorer än de som klassificeras som innovativa behöver se fler kvinnliga entreprenörer. I Sverige ligger andelen kvinnliga entreprenörer på 28 % jämfört med EU-snittet på 33 %. Vi behöver göra mer både via regleringsbrev till relevanta myndigheter men även genom ökat samarbete mellan stat, näringsliv och akademi.

Ett land värt att besöka

Besöksnäringen och turismen stärker Sverige som land och främjar en positiv Svergebild som bidrar till ökad handel och att fler investeringar hamnar i Sverige. Besöks-

näringen innebär även att människor som lever och verkar på lands- och glesbygden får ökade möjligheter till välbefinnande när arbetstillfällen skapas som ett led i en utökad besöksnäring. Unga och nyanlända får sin första sysselsättning i besöksnäringen; en tredjedel av alla anställda är under 26 år och omkring 4 av 10 är utlandsfödda. Besöksnäringen är alltså den näring som sysselsätter högst andel utlandsfödda i Sverige och bör ses som en av de viktigaste integrationsmotorerna.

Vi socialdemokrater anser att besöksnäringen behöver få ett särskilt fokus i regeringens arbete för att främja turism men även se till att fler arbetstillfällen skapas. Vi ser att Visit Sweden behöver prioriteras i de turismfrämjande insatser som behövs för att locka besökare till Sverige men även för att främja den inhemska turismen. Vidare anser vi att en övergripande analys av besöksnäringens villkor och förutsättningar behöver ske för att vi bättre ska kunna satsa på de delar som gör Sverige till en attraktiv plats att besöka. Regeringen har tagit bort det turismfrämjande målet för Sverige, vilket vi motsatt oss. Vi anser att riksdagen bör återinföra målen för turismnäringen för att på ett tydligare sätt rikta insatser för att stärka turismen.

Utöver turismfrämjande ser vi socialdemokrater att besöksnäringen är en viktig del i att underlätta den gröna omställningen. På flertalet orter sker det stora projekt som ämnar att göra Sverige till en grön industrination, men för att människor ska kunna ta jobben i de mindre orterna kräver det en utvidgad besöksnäring som kan erbjuda en variation av sysselsättningar som skapar levande samhällen. På sådant sätt stärks Sverige bilden, och det skapar arbetstillfällen och underlättar för investeringar och kompetensförsörjning. Här bör regeringen återkomma med en strategi för hur besöksnäringen ska kunna underlätta den gröna omställningen.

De kulturella och kreativa näringarna är avgörande för att se till att Sverige fortsätter vara ett attraktivt land att besöka men även som en katalysator för en stärkt Sverigebild. I regeringens strategi för de kulturella och kreativa näringarna lyfts behovet av ett samordnat och departementsövergripande arbete mellan berörda departement, dock saknas konkretion om tillvägagångssätt. Vår utgångspunkt är att strategin ska skapa förutsättningar för fler jobb, tillväxt och stärkt konkurrenskraft. I denna del vill vi även understryka att Tillväxtverket är en viktig, och möjligen samordnande, aktör.

Ett bättre företagsklimat

Vi välkomnar EU-kommissionens arbete med att förbättra regelverken inom unionen och minska den administrativa bördan för företag. Samtidigt är det avgörande att förenklingarna inte sker på bekostnad av klimatomställningen eller arbetstagares rättigheter.

I Sverige vill vi också se ett tydligt mål om ökad digitalisering hos myndigheter. Detta syftar till att småföretagare ska kunna få snabbare och mer effektiv service, vilket i sin tur leder till att kontakten mellan entreprenör och myndighet blir enklare och mer tillgänglig. Genom smart digitalisering kan vi både stärka företagens konkurrenskraft och underlätta för småföretagare i deras vardag.

Under den här mandatperioden har antalet konkurser skjutit i höjden och tusentals entreprenörer har fått se sina verksamheter gå omkull. Det är inte enbart ett problem och en sorg för den enskilda företagaren utan även för de anställda som bli av med sin sysselsättning. Enligt tillväxtanalys uppgick antalet konkurser år 2024 till 10 763 vilket är historiskt höga siffror. Småföretag är ryggraden i vårt näringsliv, och deras över-

levnad är avgörande för både jobb och tillväxt. Vi vill därför vidta kraftfulla åtgärder för att minska antalet konkurser bland småföretag. Genom att erbjuda tidigt stöd och rådgivning kan företag få professionell hjälp innan problem blir akuta. Genom att stärka system som Early Warning Sverige kan fler företag undvika ekonomiska kriser. Vi vill också se en ökad digitalisering hos myndigheter för att småföretagare ska få snabb och enkel återkoppling kring skatter, tillstånd och regelverk. Detta är ytterligare ett steg för att förenkla kontakten mellan entreprenör och myndighet och frigöra tid för företagarna att fokusera på verksamheten. Vi ser även ett behov av utbildning och stöd i ekonomisk planering för småföretagare, i form av kurser, mentorskap samt förenklade administrativa rutiner, för att minska kostnader och regelbörda. Vi vill inrätta en konkursakut för företag och erbjuda nämnda åtgärder för att fler företag ska utvecklas istället för att läggas ned.

Vidare skapar långa betaltider stora problem för många företag, särskilt små och medelstora, som får svårt att hantera sin likviditet och planera sin verksamhet. När kapital binds upp i väntan på betalning ökar kostnaderna för finansiering vilket minskar möjligheterna till investeringar och tillväxt, samtidigt som risken för konkurser ökar. Kortare betaltider skulle stärka företagets förutsättningar och bidra till ett mer robust näringsliv. Regeringens motstånd till förändringar på området är kontraproduktivt och behöver ändras. Det är uppenbart att dagens regelverk inte är tillräckligt skarpt för att åstadkomma en nödvändig förändring.

För att fler småföretag ska kunna växa och överleva krävs ett målmedvetet regel- förbättringsarbete. Det handlar om att säkerställa hög kvalitet i regelgivning och tillämpning, men också om god service, korta handläggningstider och ett bemötande som underlättar istället för att försvåra. Regler måste vara proportionella och ändamåls- enliga så att den administrativa bördan minskar över tid.

Digitaliseringens möjligheter behöver utnyttjas bättre för att stärka servicen i förvalt- ningen och frigöra tid för företagare att utveckla sina verksamheter. Små och medelstora företag står dessutom inför stora omställningar, vilket kräver att kompetens kan tillföras och att myndigheter arbetar närmare näringslivet. Ett starkt regelförenklingsarbete är därför avgörande för att skapa ett företagsklimat där fler entreprenörer kan lyckas och därmed bidra till jobb och tillväxt.

Vi socialdemokrater värnar en rättvis och sund konkurrens. Det är en viktig fråga, inte minst för mindre och växande företag. Här ser vi att en utvecklad roll för Konkurrensverket behövs.

Ett viktigt område att växla upp insatserna kring är bekämpandet av ekonomisk brottslighet, penningtvätt och skatteflykt. Den brottsligheten undergräver välfärdsstaten, fräter på tilliten och hotar seriösa aktörer på marknaderna. Bolagsverket spelar en avgörande roll för att komma åt den organiserade brottslighetens ekonomi genom att fokusera på att motverka penningtvätt och bolagsmålsvakter och stärka skyddet mot oseriösa bolag inom välfärden och andra sektorer. Vi socialdemokrater anser att regeringens uppdrag till Bolagsverket om att stärka myndighetens brottsförebyggande arbete är bra, dock ser vi att det behövs mer resurser för att myndigheten ska kunna utföra sitt arbete. Regeringen bör komma med åtgärder som gör det svårare för de gängkriminella som i dagsläget använder företag som ett verktyg för att begå brott. Bland annat bör regeringen återinföra revisionsplikten, se över om fler brott ska leda till näringsförbud, utöka Bolagsverkets befogenheter och ställa högre krav på personlig inställelse. Vidare ser vi att Bolagsverket bör få ökade möjligheter till informations-

delning och samverkan med andra myndigheter och näringslivet för att kunna förhindra att oseriösa näringsidkare registrerar sina verksamheter.

Många små och medelstora företag, där en stor del är underleverantörer, står nu inför stora omställningsutmaningar, som kräver att kompetensen hos existerande medarbetare stärks och att företagen kan få in ny kompetens i sina verksamheter. Här ser vi att regeringen bör ge fler myndigheter i uppdrag att i dialog med näringslivet underlätta kontakten med myndigheter.

Sveriges företagare ska kunna känna tillit till vårt trygghetssystem. Det behövs ett gott grundskydd för företagare. Det handlar i huvudsak om sjukförsäkring, föräldraförsäkring och att skapa ett system för trygghet oavsett företagsform. Vidare anser vi att ett högkostnadsskydd vid sjukskrivning är väsentligt för att fler företagare och löntagare ska känna sig trygga vid sjukskrivningar. Avskaffandet av högkostnadsskyddet för sjuklönekostnader innebär en direkt kostnadsökning för små och medelstora företag. Tidigare fick cirka 65 000 företag ersättning på i genomsnitt 26 000 kronor per år – pengar som ofta var avgörande för att klara likviditeten. Utan skyddet riskerar en enda sjukskrivning att bli en ekonomisk belastning som hotar jobb och investeringar. För många småföretagare kan det handla om skillnaden mellan att kunna växa eller tvingas dra ned. Högkostnadsskyddet är därför en viktig trygghet som stärker företagens stabilitet och långsiktighet.

Kooperativa företag

I ett osäkert geopolitiskt läge behöver Sverige ett motståndskraftigt och hållbart näringsliv. Kooperativa företag, som ägs och drivs av sina medlemmar, har visat sig vara stabila, långsiktiga och samhällsbyggande. Trots att de 100 största kooperativa företagen omsätter över 600 miljarder kronor och sysselsätter cirka 100 000 personer präglas Sverige av en stark aktiebolagsnorm och stor okunskap om den kooperativa modellen. Detta hindrar framväxten av nya företag och leder till sämre villkor än i länder som USA, Frankrike och Spanien, där staten aktivt stärker kooperativt företagande.

För att Sverige inte ska hamna på efterkälken behövs ett nationellt kunskapsprogram. Det bör öka förståelsen för kooperativa företagsformer hos myndigheter, rådgivare, finanssektorn och inom högre utbildning. Ett sådant program stärker förutsättningarna för långsiktiga, lokalt förankrade företag som bidrar till beredskap, sysselsättning och levande samhällen.

Gruv- och mineralpolitik

Sverige är ett framstående gruvland och vår industriella bas är nära förknippad med metall- och mineralutvinning. EU:s råmaterialstrategi betonar vikten av att säkerställa tillgången till kritiska råmaterial, inklusive strategiska jordartsmetaller, för att stödja den gröna omställningen och Europas industriella konkurrenskraft. Sverige, med sina rika mineraltillgångar, spelar en nyckelroll i denna strategi. Genom att öka gruvbrytningen av dessa metaller kan vi inte bara bidra till EU:s mål utan också skapa arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt i våra gruvregioner.

Gruvkommuner står inför specifika utmaningar som kräver riktade insatser för att säkerställa en hållbar utveckling och god livskvalitet för invånarna. Ökad gruvbrytning kommer att kräva statliga åtgärder för bättre infrastruktur, fler bostäder och mer utbildningsinsatser samt forskning, inte minst vad gäller att utvinna även lägre halter av sekundära mineral. Koldioxidfri stålproduktion, batterifabriker, eldrivna tunga lastbilar och återvinning av gruvavfall skapar nu tusentals nya jobb i hela landet. Bra jobb, med svenska löner och kollektivavtal där arbetet med en trygg och god arbetsmiljö fortsätter även i den gröna industrin. De satsningar som Sveriges geologiska undersökning (SGU) har påbörjat beträffande mineral och metall från sekundära resurser behöver fortsätta för att bidra till minskade utsläpp.

I dag kontrolleras en stor del av de kritiska metaller och mineral som EU behöver av ett fåtal länder som genom sin kontroll kan påverka världsmarknadspriset. Vi har också sett rapporter om dåliga arbetsvillkor och barnarbete i gruvor i dessa länder.

Det finns gott om efterfrågade metaller som kobolt, grafit, nickel och koppar i Sverige. Metallerna finns både i marken och i gammalt gruvavfall. Bara LKAB kan producera motsvarande 30 procent av EU:s import av sällsynta jordartsmetaller från sitt gamla gruvavfall. För Sverige innebär det en möjlighet att bidra med metaller och mineral som framställs på ett mer hållbart, miljöanpassat och socialt ansvarsfullt sätt än i gruvor med stora miljöutsläpp och barnarbete. Men tillståndprocesserna för att ta hand om detta är i dag krångliga och oförutsägbara och riskerar att ta lång tid. Det behöver säkerställas att samhällsviktig verksamhet som inte kan lösas på annat sätt ges nytt tillstånd som ska gälla högst fem år men kunna förlängas med två år, och det ska kunna ges även om tidigare tillstånd saknas och om frågan prövas i domstol samtidigt.

Den socialdemokratiska regeringen gav ett tillfälligt tillstånd till Cementa för fortsatt brytning i Slite. För att undvika att Sverige hamnar i situationer där verksamheter som är samhällsviktiga tvingas stänga ska en permanent möjlighet för regeringen att tillståndspröva sådan verksamhet införas. Något som vi bedömer som centralt för att effektivisera tillståndprocesserna är Miljöprövningsutredningens förslag om att ändringstillstånd blir huvudregel så att fler verksamheter kan ändra sina tillstånd på ett lättare sätt. En instans som kan granska och bedöma om en miljökonsekvensbeskrivning är komplett bör införas så att miljöprövning i domstol kan påbörjas när fullgott underlag är tillgängligt. Svensk gruv- och mineralnäring har stor betydelse både för Sverige som land, i det regionala och lokala perspektivet, och för att klara den globala klimatkrisen. Men vi ska aldrig tumma på våra höga miljöambitioner – de är en konkurrensfördel för Sverige och våra företag. För en hållbar försörjning av metaller och mineral måste dock större hänsyn tas till klimatnyttan och dess samhällsnytta

Givet att gruv- och mineralfrågor får en allt större betydelse och att området är i förändring, inte minst på grund av ett ökat intresse från EU, bör den svenska mineralstrategin uppdateras. Det är av stor betydelse att regeringen på ett samlat sätt beskriver sin strategi för att ta vara på de goda svenska förutsättningarna och värnar svenska nationella intressen i mineralpolitiken. Strategin bör även inkludera prospektering och strategiska råmaterial. Nya verktyg och incitament kan behöva tas fram för att möjliggöra kommersialisering av små strömmar av viktiga metaller och material.

Socialdemokraterna vidhåller att Sverige inte tillåter gruvor för uran. Däremot ska det vara möjligt att använda uran som en biprodukt vid annan gruvdrift. En större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar borde komma lokalsamhället till del. De regelverk som reglerar återvinning och återanvändning av metaller och mineral bör ses över.

Handelspolitik

En ny utrikeshandelsstrategi

Handelspolitiken handlar för oss socialdemokrater om att stärka Sveriges välbefinnande och välfärd. För ett exportberoende land som Sverige är handeln med omvärlden avgörande för både dagens och morgondagens jobb, tillväxt och konkurrenskraft. Sverige har en lång tradition av att stå upp för en fri, hållbar och rättvis handel. En sådan handelspolitik säkerställer att handelns fördelar kan komma alla till del och upprätthåller således förtroendet för frihandel även när den är satt under stor press.

Det osäkra och oroliga omvärldsläget ställer emellertid nya krav på vår handelspolitik. Protektionistiska krafter växer, geopolitiska spänningar tilltar och den globala konkurrensen hårdnar för varje dag som går. Nya tullar och handelshinder skapar oro på marknaderna och riskerar att få allvarliga konsekvenser för svenska exportföretag och jobb. I en tid med låg tillväxt, hög arbetslöshet och hushåll som pressas av kostnadskris krävs en handelspolitik som stärker vår konkurrenskraft såväl som motståndskraft.

Vi socialdemokrater vill därför se en ny utrikeshandelsstrategi med fem övergripande målsättningar, vilka redovisas nedan. Strategin ska bygga på att vi dels tar tillvara svenska styrkeområden, dels stärker Sveriges position inom de områden som driver framtidens välbefinnande. För att genomföra dessa målsättningar bör en färdplan tas fram med konkreta insatser inom strategiskt viktiga framtidsområden. Med rätt politik kan Sverige ta en ledande roll i den gröna och digitala omställningen och säkerställa att framtidens jobb och investeringar hamnar här.

Mål 1: Sveriges handel ska öka och partnerskap stärkas

Svensk export är en av de bärande pelarna i vår ekonomi. När den globala konkurrensen hårdnar behöver insatserna för att öka exporten, både i absoluta tal och som andel av BNP, stärkas ytterligare. Det handelsfrämjande arbetet ska även säkerställa möjligheten till import, särskilt av insatsvaror som är avgörande för den gröna omställningen. Team Sweden bör därför få ett utvidgat uppdrag som även omfattar importfrämjande insatser. Sverige bör i detta sammanhang driva på för att EU avskaffar eller kraftigt sänker tullar på insatsvaror och utvecklar en starkare infrastruktur för varuimport.

Grunden för svensk handelspolitik fastställs inom EU, där den inre marknaden utgör vår hemmamarknad och världens största gränsfria ekonomiska samarbete. Sverige bör vara en tydlig röst för att den inre marknaden fördjupas, utvecklas och anpassas till nya förutsättningar. Lika viktigt är att EU fortsätter bedriva en öppen handels- och investeringspolitik gentemot omvärlden. Kritiska beroenden bör i största möjliga utsträckning hanteras genom diversifierade värdekedjor och fler fördjupade partnerskap, för att minimera de negativa effekterna för svensk handel.

En central del i detta är att EU ingår nya frihandelsavtal. I dagens osäkra handelspolitiska läge är nya handelsvägar och fler handelspartners viktigare än på länge. Sverige bör verka för att EU även driver på för andra typer av handelssamarbeten som kan genomföras snabbare, särskilt på tillväxtmarknader och inom strategiskt viktiga sektorer.

WTO:s regelverk behöver moderniseras och stärkas, inte minst genom att återupprätta ett fungerande tvistlösningssystem. Sverige bör driva på för att länder inom WTO

som vill gå längre inom vissa områden ges möjlighet att göra detta, särskilt när det gäller regelverk av stor betydelse för svenska företag, såsom globala e-handelsregler.

Vidare ska Sverige vara en tydlig röst för att stärka handeln med Ukraina. Det är samtidigt viktigt att motverka kringgående av sanktioner mot Ryssland och att förbättra den nationella sanktionsefterlevnaden.

Mål 2: Svenska företag ska öka sin export och nå nya marknader

Det statliga exportfrämjandet är avgörande för att stärka Sveriges närvaro på de snabbt växande marknaderna utanför EU. Särskilt viktigt är att ge små och medelstora företag bättre förutsättningar att etablera sig internationellt. Regionala exportcentrum och exportsamverkan, som initierades av den tidigare socialdemokratiska regeringen, bör därför utvecklas vidare. Genom att underlätta marknadstillträde, minska risker och främja långsiktiga partnerskap kan fler företag i hela landet växa och exportera. Mot bakgrund av det rådande omvärldsläget bör det även inrättas en särskild stödfunktion för svenska företag som drabbats av nya tullar och andra handelshinder i syfte att stärka exportverksamheten.

Mål 3: Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel

Sverige har en lång tradition av att föra en framgångsrik politik där handel, utvecklings-samarbete och skydd av arbetstagares rättigheter såväl som höga klimatambitioner går hand i hand. Vi ska fortsätta driva på för att stärka den sociala dialogen, förbättra arbetsvillkor och vidareutveckla det globala partnerskapet Global Deal. I de handelsavtal som EU sluter ska Sverige verka för att det ställs krav på respekt för mänskliga rättigheter, goda arbetsvillkor, miljöskydd och antikorruption. Vidare ska vi driva på för att handelspolitiken bidrar till genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet, till att avskaffa handelshinder för klimatsmarta lösningar och till att öka den svenska exportens bidrag till global klimatnytta. En fri, hållbar och rättvis handel ska bidra till att skapa mer jämlika och konkurrenskraftiga samhällen.

Mål 4: Sveriges innovationsledarskap ska stärka vår handel

Sveriges ledande ställning inom forskning och innovation ska omsättas till ökad export och fler internationella affärer. Det kräver starka forsknings- och innovationsmiljöer, fler internationella samarbeten och ett samlat grepp för kommersialisering och export av svenska innovationer. Vi behöver tydligare integrera innovationspolitiken i handelsfrämjande insatser. Detta är en förutsättning inte bara för den gröna och digitala omställningen, utan även i ljuset av att de geopolitiska spänningarna alltmer yttrar sig i en hårdnande konkurrens om tekniskt ledarskap. För att stärka svensk konkurrenskraft och motståndskraft behöver Sverige både utveckla befintliga styrkeområden och bygga kapacitet inom strategiska och framväxande tekniker som driver framtidens värdeskapande. Detta kräver fortsatta satsningar på teknikutveckling och initiativ för att etablera och utveckla fler strategiska samarbeten med partnerländer.

Mål 5: Sveriges attraktionskraft för internationella investeringar, spetskompetens och besökare ska öka

Ett öppet investeringsklimat innebär inte bara nya jobb, utan också nya marknader, kompetenser och kapital. Vi vill se en ny riktning för investeringsfrämjandet där det statliga främjandet fokuserar på investeringar som: utvecklar svenska styrkeområden, ökar takten i den gröna och digitala omställningen, främjar jobb och tillväxt i hela landet och stärker svensk motståndskraft. Dessa fyra prioriteringar bör vara vägledande för arbetet med att attrahera, behålla och utveckla investeringar som bygger hela Sverige starkare. Samtidigt måste Sverige ha ett effektivt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden. Det nuvarande systemet riskerar att vara för långtgående och leda till att strategiskt viktiga investeringar inte hamnar i Sverige över huvud taget, vilket slår både mot vår motståndskraft och konkurrenskraft. Mot bakgrund av detta bör det nuvarande systemet ses över.

Immaterialrätt

En offensiv nationell strategi

Världsekonomin har under de senaste decennierna skiftat från fysiska till immateriella tillgångar. I dag skapas en stor del av det ekonomiska värdet genom uppfinningar, affärsidéer, musik, film och design. Vi lever i en kunskapsekonomi där upphovsrätt, varumärken och patent är avgörande för företag, jobb och tillväxt. De immaterialrätts-intensiva näringarna står för över en tredjedel av alla arbetstillfällen och nästan 40 procent av BNP. Trots detta uppfattas immaterialrätt i Sverige ofta främst som ett skydd, snarare än som ett strategiskt verktyg. I den moderna kunskapsekonomin är immaterialrätten lika mycket en grund för värdeskapande genom kommersialisering, export och innovation. Sverige är en stark kunskapsnation, men behöver bli bättre på att omsätta kunskap till fler arbetstillfällen, högre exportintäkter och lösningar på samhällsutmaningar. Mot denna bakgrund bör en nationell innovationsstrategi tas fram med en bred ansats som säkerställer att vi tar till vara våra kunskapsbaserade tillgångar på bästa möjliga sätt. Detta har efterfrågats av näringslivet, akademien och flera andra aktörer. Sverige måste möta den hårdnande globala konkurrensen, särskilt när det gäller den gröna och digitala omställningen.

Öka kunskapen om immaterialrätt

Kunskapen om immaterialrätt som strategisk tillgång behöver öka, särskilt bland små och medelstora företag och inom universitet och högskolor. Mindre innovatörer saknar ofta grundläggande kunskap om hur och när innovationer bör skyddas. Även offentlig upphandling bör präglas av högre kunskap om hantering av immateriella tillgångar. Mot denna bakgrund vill vi se över förutsättningarna för att inrätta ett nationellt kompetenscentrum enligt finsk modell. Ett sådant centrum kan fungera som en kunskapshubb som inte bara höjer kvaliteten på våra forskningsinsatser, utan även bidrar till att höja kompetensen i hela samhället.

Öka användningen av patentinformation

Det är hög tid att vi börjar använda patentinformation på ett systematiskt och strategiskt sätt för att öka utväxlingen av våra innovationssatsningar. På så sätt kan vi undvika dubbelforskning, påskynda utvecklingen av nödvändiga innovationer och analysera utvecklingstendenser runt om i världen. Genom att använda patentinformation i forskning och beslutsfattande kan vi avgöra var Sverige har störst möjlighet att konkurrera och bidra med nya klimatsmarta lösningar. I detta sammanhang utgör Patentstyret i Norge, som gör djupgående patentanalyser varje år, en förebild för hur vi kan satsa forskningsmedel där de gör störst nytta.

Öka anpassningen till AI och digitalisering

Utvecklingen inom AI och digitalisering går snabbt medan det immaterialrättsliga regelverket halkar efter. Den nya tekniska verkligheten gör att befintliga utmaningar kopplade till de immateriella rättigheterna blir än större. Därför är det viktigt att regelverket moderniseras och harmoniseras för att kunna hålla jämna steg med utvecklingen.

Öka insatserna mot immaterialrättsintrång

För att stoppa det växande problemet med intrång i immateriella rättigheter behöver vi göra mycket mer, både nationellt och inom EU. Det gäller oavsett om det handlar om exempelvis illegal ip-tv, varumärkesförfalskning eller piratkopiering av film och data-spel. Alla former av intrång i immateriella rättigheter är stöld. Även om varje enskilt intrång kan låta harmlöst handlar det om miljardbelopp som omsätts illegalt och som finansierar organiserad kriminell verksamhet. Konsekvenserna blir uteblivna skatteintäkter, förlorade svenska arbetstillfällen och företag samt kulturskapare som tvingas att lägga ned. Vi socialdemokrater är stolta över de straffskärpningar som vi har genomfört i regeringsställning när det gäller de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång. Ett viktigt steg nu är att göra det enklare att stoppa illegala tjänster, stärka informationsinsatserna och öka medvetenheten om intrångens konsekvenser.

Särskilt om upphovsrätten

En fungerande upphovsrätt är avgörande för ett dynamiskt kulturliv, fler svenska jobb och en starkare svensk export. Detta gäller inte minst i ljuset av att de kulturella och kreativa näringarna ökar, vilka nästan uteslutande producerar varor och tjänster av immateriellt värde. Därtill kommer att upphovsrätten även påverkar investeringar och digitala innovationer i allt större utsträckning. Vi socialdemokrater har sedan dag ett stått upp för en modernisering av upphovsrätten eftersom det är en förutsättning för att regelverket ska fungera i ett alltmer digitaliserat samhälle. För att möta den snabba utvecklingen inom AI och digitalisering behöver vi ha ett välfungerande regelverk på plats även på den digitala marknaden. Här ser vi hur den kulturella och kreativa sektorn, som är helt grundläggande för vår ekonomi och vårt kulturliv, just nu står inför stora utmaningar. Vi behöver säkerställa att rättighetshavares möjligheter att utöva sina rättigheter inte urholkas.

Särskilt om varumärkes- och mönsterrätten

På dagens konkurrensutsatta marknad har varumärkes- och mönsterrätten kommit att bli allt viktigare. Vi socialdemokrater ser positivt på det arbete som skett på EU-nivå för att harmonisera och modernisera regelverken. Dock behöver Sverige vara pådrivande för ett starkare skydd för reservdelar då detta är av central betydelse för den svenska fordonsindustrin.

Särskilt om patenträtten

Patenträtten är grundläggande för att företag och andra ska våga och vilja investera i forskning och innovation. Genom ett fungerande patenträttsligt skydd ges företag och forskare förutsättningar att exploatera och kommersialisera sina innovationer både nationellt och internationellt, vilket skapar tillväxt och nya jobb. Patenträtten spelar vidare en viktig roll i industrins gröna omställning eftersom den skapar förutsättningar för att utveckla klimatsmarta tjänster och grön teknik. Flera länder har i dag initierat olika program för snabbare handläggning och beslut när det gäller patentansökningar inom grön teknik. Vi bör utreda förutsättningarna för hur ett sådant snabbspår för grön teknik skulle kunna utformas i Sverige.

Små och medelstora företag samt enskilda forskare har i dag begränsade möjligheter att försvara sina patent i domstol till följd av höga processkostnader, vilket begränsar deras möjligheter att exploatera och kommersialisera sina innovationer. Därför har vi socialdemokrater i regeringsställning genomfört en domstolsreform för att öka förutsebarheten och minska kostnaderna för mindre innovatörer. Vi har även drivit på arbetet för ett enhetligt patentsystem på EU-nivå, vilket gör det enklare och billigare för svenska innovatörer att ta till vara sina idéer. Därutöver vill vi utreda förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång. En sådan försäkring skulle sannolikt fungera avskräckande för potentiella patentintrångsgörare samt öka intresset för patentering bland små och medelstora företag.

Fredrik Olovsson (S)

Monica Haider (S)

Marianne Fundahn (S)

Aida Birinxhiku (S)

Mattias Jonsson (S)

Isak From (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)